

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Dep

Oslo, 31.1.2011

Ref: 201003478-1

Evaluering av Innovasjon Norge – høring

Vi viser til høringsbrev av 15.09.2010 om evaluering av Innovasjon Norge (IN). Abelia er opptatt av IN skal bli en enda mer slagkraftig innovasjonsaktør. Vi håper gjennom vårt innspill å bidra med relevante synspunkter, som vil være nyttig for den videre prosessen.

Mot et kunnskapsbasert Norge

Regjeringen har et uttalt mål om å utvikle Norge til en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden. De siste 15-20 årene har det foregått store endringer i norsk næringsliv. I de kommende år vil endringene bli minst like store. Bevegelser av kapital, kunnskap og arbeidsplasser er i dag lite avhengig av landegrensler. De viktigste innsatsfaktorene i næringslivet er ikke lenger kapital, bygninger eller utstyr, men immaterielle verdier og menneskene selv. Innovasjon skjer i særlig grad ikke bare innad, men mellom bedrifter og i nær kopling til kunnskaps- og universitetsmiljøer. Kunnskap og kunnskapsarbeidere kan flyte fritt og lokaliseres der betingelsene for å utvikle ny kunnskap og innovasjon er best.

En lang rekke aktører blir viktig i dette innovasjonssystemet. Kunnskapsmiljøer, høyskoler, universiteter og forskningsinstitusjoner, forsknings- og innovasjonsparker, lokale næringsinitiativ og små og store bedrifter er alle sentrale elementer i systemet. Systemet kan beskrives som en koplingsboks, der det avgjørende er hvor god interaksjon det er mellom de ulike elementene. Innovasjon Norge utgjør en selvsagt komponent i denne koplingsboksen, dels gjennom å tilrettelegge for disse koplingene og også noen ganger å utgjøre selve koplingsboksen.

Synspunkter på evalueringen

Vårt inntrykk er at selve evalueringsrapporten i hovedsak er grei, gitt mandatet som forelå fra departementet. Ideelt skulle vi ønsket en bredere tilnærming til evalueringen, som også tok innover seg INs plass og rolle i det øvrige innovasjonssystemet.

I det videre avgrenser vi vårt innspill til det vi anser som tre helt sentrale utfordringer for IN. Det gjelder (1) behovet for en gjennomgående styrking av innovasjonsgraden i INs aktiviteter, (2) en mer profesjonell eierstyring, samt (3) øke handlingsrommet til IN gjennom overgang fra detaljstyring til rammestyring. For øvrig viser vi til NHOs høringssvar som gir en enda bredere tilbakemelding på evalueringen.

1. Styrke innovasjonsgraden i INs aktiviteter

Evalueringen viser at IN har et stort men ubenyttet potensial for å utløse mer innovasjon og verdiskaping. Det er en begrenset del av INs portefølje som faktisk går til innovasjon, til tross for at dette er sentralt for å nå selskapets mål. Både Riksrevisjonen og Abelia har tidligere vist til at bare en liten del av prosjektene som får støtte av Innovasjon Norge, faktisk har vært vurdert som innovative. Dette er en kjent og overmoden problemstilling som det nå må tas tak i.

Abelia mener noe av svaret ligger i bruken av virkemidlene, dvs. at det bør stilles strengere krav til kunnskapskomponenten i bruk av alle virkemidler og en langt større del av innsatsen bør gå til prosjekter med høyere innovasjonsgrad. Landsdekkende virkemidler med dokumentert innovasjonshøyde må være hovedregelen. Derne må kravet til innovasjonshøyde være likt over hele landet. Dette vil sikre at midlene tilfaller prosjekter hvor innovasjonshøyde, kvalitet og forretningsmessig potensial er styrende kriterier.

2. En mer profesjonell eierstyring

Per i dag mottar IN en omfattende mengde styrings- og oppdragbrev fra de ulike departementene. IN sin eierstruktur ble i tillegg forandret i 2010 ved at fylkeskommunene fikk en eierandel på 49 pst. Dette forsterker spørsmålet om hvordan både fylkeskommuner og stat skal utøve eierskapet på en strategisk god måte.

Evalueringen viser at eierne og de bevilgende departementene i for liten grad samkjører eierstyring og årlige tildelingsbrev. Styringssignalene er i praksis så lite koordinert at det hemmer både kreativitet og gjennomføringskraft. Et stort antall sektorprogrammer vanskeliggjør og knebler dermed INs mulighet til måloppnåelse, og størst mulig innovasjon.

Det er tydelig at det mangfoldige eierskapet krever en større bevisstgjøring og et tydelig skille mellom de ulike rollene eierne har. Noen ganger opptrer en eier som en eier, andre ganger er eieren en ren oppdragsgiver og noen ganger er eieren mottaker eller bestiller av tjenester. Utenfra kan det ofte se ut som om eierne behandler IN ut fra en direktoratsmodell, der behov som oppstår i et departement delegeres til IN som om det var et direktorat.

En større klargjøring av hva IN skal utvikle seg til å bli er nødvendig. For Abelia er det innlysende at IN må bli en sterkere og mer selvstendig innovasjonsaktør. Da trenger organisasjonen langt sterkere frihet til å utforme og sikre at virkemidler fungerer godt sammen.

3. Fra detaljstyring til rammestyring.

IN har ikke inntatt rollen som innovasjonspolitisk rådgiver, slik Forskningsrådet har gjort det innen forskningspolitikken. Hvorvidt dette skyldes føringer fra eiere eller interne prioriteringer, eller en kombinasjon, er ikke klart. Det som er klart, er at dersom IN skal bli en sentral aktør i det fremtidige innovasjonssystemet, kreves nye tilnærminger.

Abelia er opptatt av at IN styrker sin rolle som kunnskapsorganisasjon, og at IN gis mulighet til å bygge opp sterkere faglig kompetanse med tilhørende faglig autoritet. Målet bør være å gå fra detaljstyring til rammestyring og skape en mer effektiv aktør med betydelig større fleksibilitet og handlingsrom. Oppdragsgiverne må bli mindre detaljerte, men klarere på sine mål og resultatkrav. Videre følger at antall sektorprogram og virkemidler bør reduseres. Antall virkemidler er også for høyt. IN bør gis ansvar for i større grad å vurdere sammensetting og forenkling av egen portefølje.

Når det er sagt, vil vi gjerne understreke at Innovasjon Norge per i dag også har en betydelig mulighet til å påvirke eget handlingsrom, noe som i altfor liten grad synes å ha vært tatt i bruk.

Helhetsspektiv på offentlige virkemidler

Avslutningsvis vil vi understreke at IN er en viktig virkemiddelaktør, men skal det utløses mer innovasjon kreves det at en i større grad kobler seg opp mot det øvrige innovasjonssystemet. Derfor mener Abelia at det er beklagelig at evalueringer av andre deler av virkemiddelapparatet, som SIVA og Norges forskningsråd i så liten grad ses i sammenheng. Individuelle evalueringer av virkemiddelaktørene og deres ulike virkemidler er nødvendig, men er langt fra tilstrekkelig.

Vi vil derfor minne om at det ikke er for sent å gjøre noe med dette. Når evalueringen av Forskningsrådet foreligger bør det vurderes eventuelt behov for en gjennomgripende reorganisering av det samlede virkemiddelapparatet for forskning og innovasjon i Norge.

Med vennlig hilsen

Paul Chaffey
Administrerende direktør